

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı
3.no.lu Askeri Mahkemesine

Dosya NO:1971/26

Müdafaaname

Müvekkilemiş Rüçhan Manas, Yüksek huzurlarınızda, TCK 146/1 ve 141/5. maddelerine aykırı hareketten yargılanmaktadır.

Müdafaamızı sadece teknik-hukuk açısından arza gayret edeceğimizi, olayın ideolojik kısmına temastan titizlikle kaçanacağımızı, böylece hukukçu olarak davranacağımızı ta başta belirtmeyi faydalı bulmaktayız.

Savunmamızı iki bölüme ayırmaktayız: birinci bölümde subut meselesini, ikinci bölümde ise hukuki tavsif problemini inceleyeceğiz. Bu ikinci bölümde de, sırası ile, 141. madde ile 146. madde arasındaki ilişkileri ve özellikle müterakki suç teorisini, iştirakin unsurlarını ve müvekkilemizin asli ya da fer'i fail mi sayılmak gerektiğini, nihayet müvekkilemize müsnet olup, dosya mündereceatı ile subut bulan fiillerinin 146. madde ile cezalandırılmasının yerinde olup olmadığını izaha gayret edeceğiz.

BÖLÜM 1 : SUBUT MESELESİ :

İddianameye ve Esas hakkındaki Mütâlaaya göre, müvekkilemize isnat edilen fiil ve hareketler şunlardan ibarettir:

- 1- THK cephesi gizli örgütüne girmek;
- 2- Örgüte eylemlerinde kullanılmak üzere dairelerin kiralanmasında bulunmak;
- 3- Ankara'daki Merkez Komitesi üyeleriyle İstanbul'daki sanıklar arasında haber ve para götürüp getirmek;
- 4- Kaçırma fiillerinde bilerek günlük ihtiyaçları temin etmek;

5- Örgütün İstanbul'daki icra hareketlerinde bağından sonuna kadar diğer sanıklarla birlikte bulunmak.

Şimdi bu BEŞ hareketin duruşma sonunda ne dereceye kadar subut bulduğunu teker teker inceleyelim:

1-THK Cephesi gizli örgütüne girmek: İddianamede müvekkilemizin bu Cephenin "hukukî Üyesi" olduğu ileri sürülmekte, Esas hakkındaki Mütalâanın 11. sahifesinde de hukukî üyelikten maksadın Parti veya cepheye düzükte belirtilen genel komite ve Merkez komitesi kararları ile üye olunmasından ibaret bulunduğu izah olunmaktadır.

Bununla beraber, Sayın İddia Makamı tarafından bugüne kadar, müvekkilemizin THK cephesine üye olduğunu gösteren bir Genel komite veya Merkez Komite kararı ibraz etmiş değildir. Bu konuda bugüne kadar alınan ifadelerle ortaya çıkmış olan durumu özetleyelim:

- a) Sanık Rüçhan Manas, sorgusunda THK Parti veya cephesinin mensubu olmadığını beyan etmiştir, Dikkat buyurulursa Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı gibi sanıklar kendilerinin bu örgüte mensup olduklarını açıklamışlardır. Rüçhan Manas da, böyle bir intisabı olsa idi, bunu açıklardı.
- b) Sanık İlkay Demir duruşma zabıtnamesinin 45. sahifesindeki beyanında cephenin üyesi olarak bazı kimseleri bildiğini, Rüçhan Manas'ın hücre üyesi olduğu şeklinde bir beyanda bulunmadığını, bu yolda tahkikat zabtında geçen beyanın doğru olmadığını ifade etmiştir.
- c) Sanık İrfan Uçar zabıtnamenin 71. sahifesindeki ifadesinde, Rüçhan Manas'ın Dev-Genç Üyesi olduğu hakkında bilgi sahibi olmadığını söylemiştir ve bunu söyleyen İrfan Uçar, 1969-1970 döneminde Dev-Genç'in sekreterliğini yapmış olan bir kişidir.

Görüldüğü ki, müvekkilemizin THK cephesine ne hukukî ne de fiili üye olduğuna dair ufak bir delil mevcut değildir.

Rüçhan Manas'ın aynı cephenin fiilî üyesi olup olmadığını da inceleyelim: Esas hakkındaki mütalâaya göre, fiilî üyelikten maksat, Cephenin mevcudiyet ve gayesini bilerek, fiilî beraberlik içersinde olmak, faaliyetlerine iştirak etmek veya açık veya zımnî sureklerle

aynı örgüt içerisinde bulunma iradesini beyan etmek ve iradenin kabul edildiğini belirtir müstereklik durumudur.

Pek vazih olmamakla beraber, bu izahıtan anlaşılana mana, bir kimsenin bu cephenin varlığını bilerek onun faaliyetlerine katılmayı istemiş olmasından ve bu istegin cephe tarafından kabul edilmesi sonucunda, bir takım müsterek faaliyetlere katılmasından ibarettir.

Dosyada mevcut delillerden çıkan tek sonuç, Rüşhan Manas'ın sanıklardan bazısını öğrenci olaası hasebile, şahsen tanimasından ibarettir. Fakat bu sanıkların bir THK Partisi ya da Cephesi kurduklarını bildiğini, bu cepheye katılmak arzu ve iradesini açıkladığını, diğerlerinin de bu iradeyi kabul ettiklerini, bunun sonucunda da sanık Rüşhan'ın bir takım müsterek faaliyetlere katıldığını gösteren bir delil mevcut değildir. Şayet fiili üye olmak için diğer sanıkları, tanımak, onların hatta arkadaş veya dostu olmak yeterli ise, Cephe mensubu olduklarını açıklayan diğer sanıkların her halde bir çok tanıdık veya arkadaşı vardır ve bunların da, aynı mantıkla, cephenin fiili üyesi sayılmaları gereklidir.

Netice itibarile, sanık Rüşhan'ın THK cephesinin ne hukuki ne de fiili üyesi olduğu sabit olmamıştır.

2- Örgüte eylemlerinde kullanılmak üzere dairelerin kiralanmasında bulunmak:

Filhakika sanık Rüşhan İlbay apartmanı ile Levent ve Erenköydeki dairelerin kiralanmasında hazır bulunmuştur. Fakat rolü. Esas hakkındaki Mütalâada belirtildiği veçhile bu daireleri şahsen kiralamamış, sadece kiralanma sırasında hazır bulunmuştur. Hazır bulunmasının sebebi de, bekâra ev verilmesinde güçlük sebebile, evi kiralayacak kişilerin yanında bulunmaktan ibarettir.

Toplanan deliller arasında, müvekkilemin bu dairelerin örgütün faaliyetlerinde kullanılacağını bildiğini gösteren tek bir delile tesadüf edemedik. Aksine sanık Ulaş Bardakçı ifadesinde (sah 24) Rüşhan'ın Leventteki evin örgüt adına kiralandığından haberi olmadığını beyan etmiştir. Keza Ziya Yılmaz'da İlbay apartmanının örgüt için kiralandığından Rüşhan'ın haberi olmadığını söylemiştir. (Sah.47) Sanık Rüşhan sadece erkek arkadaşlarının şahsen ikamet etmek üzere ev kiralamak istediklerini zannetmekte ve bekâra ev verilmediği kendisine bildirildiğinden sırf arkadaşlarına bir iyilik olması için, kiralama sırasında hazır bulunmaktadır.

Demek oluyor ki, bu noktada müvekkilemizin üç dairesinin kiralanmasında hazır bulunduğu anlaşılmakta ise de, bu fiilin örgüt faaliyetlerinde kullanılmak maksadile yapıldığı subut bulunmamıştır.

3- Ankara'daki Merkez komitesi üyeleri ile İstanbul'daki sanıklar arasında haber ve para götürüp getirmek:

Bu fiil kesinlikle sabit olamamıştır, şöyle ki:

a) Sanık Rüçhan sorgusunda (Sah.55) Ankara'da Yusuf KÜpeli ve Ertugrul Kürkçü ile kesinlikle görüşmediğini, kendilerine herhangi bir şey götürmediğini ve dönüşte de bir yasa veya kurtuluş gazetesi gibi herhangi bir şey getirmediğini söylemiştir.

b) Sanıklardan hiç biri böyle bir olayın cereyan ettiğini ileri sürmemişlerdir.

Bu itibarla böyle bir olayın vuku bulduğu sabit olamamıştır.

4- Kaçırma fiillerinde bilerek günlük ihtiyaçları temin etmek:

Bu konuda subut bakan tek hareket, müvekkilemizin Elrom'un öldürülmesinden bir kaç gün önce, Hamarat apartmanına gidip hasta olan Hüseyin Cevahir için yemek pişirmekten ibarettir.

Müvekkilemizin başkaca bir faaliyette bulunmadığı ve Hamarat apartmanına da sadece bir defa gittiği, bunu yaparken de bu dairede Elrom'un bulunduğunu bilmediği şu delillerle sabittir.

a) Mete Has götürüldüğü evde sanık Rüçhan'ı görmediğini ve kendisine sadece konserve yemeklerin verildiğini beyan etmiştir;

b) Nilgün Erksal ifadesinde sanık Rüçhan'ı bir defa yanlışlıkla kapısını çaldığı için gördüğünü, merdiven çıkması sebebiyle sık nefes aldığını, Hamarat apartmanının 8.no.lu dairesinin mutfakında pencereden sık sık gördüğü kızın yüzünü görmediği için, Rüçhan öldüğünü bilmediğini beyan etmiştir.

c) Sanık Mahir Çayan sorgusunda Emniyette ifadesi alınırken Rüçhan Manas'ın yiyecek işlerini ayarlamak için apartmana gittiğini kendisinin söylediğini, bu ifadeyi verirken nasıl olsa Mahkemede itiraf edeceğini, yani doğruyu söyleyeceğini düşündüğünü belirtmiş (Sah.18) ve bu hakikatı da şu şekilde açıklamıştır: "Rüçhan Manas İsmail Başkonsolosu Elrom Hamarat Apartmanında muhafaza altında iken bir defa bu apartmana gelmiştir. Ancak Elrom'un evde olduğundan haberi yoktur" (Sah.17)

Görülebileceği veçhile, günlük ihtiyaçları teminden maksat,

bir defa Hamarat apartmanına gidip, hasta olduğu bildirilen Hüseyin Cevahir için yemek pişirmekten ibarettir ve bu hareket yapılırken dairede Elrom'un bulduğunda sanık Rüçhan'ın haberi yoktur.

5- Örgütün İstanbul'daki icra hareketlerinde başından sonuna kadar diğer sanıklarla birlikte bulunmak :

Bu icra hareketlerinden maksat, İstanbul'da vuku bulan çeşitli Banka soygunları, adam kaçırmalar ve Elrom'un öldürülmesi ise, bu icra hareketlerinden hiç birinde sanık Rüçhan'ın hazır bulunmadığı, hatta bu hareketlerin ne yapılacağından ne de yapıldığından haberdar olmadığı dosya müdereceatı ile sabittir.

Gerçekten:

a) Sanık İlkay Demir ifadesinde (sah.45) Rüçhan'ın bu kaçırmalar ve öldürme eylemlerine bir ilişkisi olmadığını söylemiştir.

b) Sanık Necmi Demir de Rüçhan'ın Banka soygunları ile Mete Has ve konsolosun kaçırlmasından malûmat sahibi olmadığını ifade etmiştir. (sah.32)

c) Sanık Kâmil Dede, Erenköy'deki Tenis apartmanına gitmediğini bu itibarla 400.000 liralık fidye alınması hususunda bu evde verilen karara sanık Rüçhan'ın da katıldığı yolundaki Emniyetteki ifadesinin doğru olmadığını, bu evde Rüçhan Manas'ı görmediğini açıklamış (sah.27) bütün bu olaylarda Rüçhan'ın bir sakli bulunmadığını belirtmiştir (sah 26)

d) Sanık Ulaş Bardakçı, sorgusunda (sah 22-23) Rüçhan Manas'ın Ticaret Bankası Erenköy şubesi soygunundan malûmatı bulunmadığını, Rüçhan'ın Erenköydeki evde kalmadığını, o sırada Leventteki kooperatif evlerinde bulunduğunu, Leventteki bu evde kendisi ile Rüçhan'ın kaldıklarını (sah.21) ifade etmiştir.

e) Sanık Mahir Çayan sorgusunda (sah.18) Erenköy Ticaret Bankası soygununun kendisi, Hüseyin Cevahir, Oktay Etiman, Ulaş Bardakçı ve Kâmil Dede tarafından icra olduğunu, Rüçhan'ın bu soygun işinde ~~bir~~ bir rolünde bulunmadığını açıklamış, Mete Has ile Talip Aksoy'un kaçırlarak Deniz apartmanına getirildikleri sırada Rüçhan'ın bu evde bulunmadığını belirtmiştir. (Sah. 17)

f) Mete Has ve Talip Aksoy götürüldükleri bu dairede Rüçhan'ı görmediklerini söylemişlerdir.

Demek oluyor ki, icra hareketleri sayılan bu eylemlerin hiç birinde Rüçhan Manas ne aslî ne de fer'î şerik sayılmasını gerektirecek hiç bir harekette bulunmamıştır. Banka soygunlarına, adam kaçırmalar-

malara, fidye isteyip almalarına, Elrom'un öldürülmesine katılanların kimler olduğu dava ile meydana çıkmıştır. bu eylemlerin hiç birinde Rüşhan Manas yoktur. Hatta Hamarat apartmanına gittiği zaman kendisi bilmemekle beraber Konsolos ordadır: kaçırlma fiili işlenip bittikten sonra, onun icra hareketlerinde hazır bulunmak söz konusu olamaz; öldürme fiili ise henüz işlenmemiş ve bunun icrasına bağlanmamıştır: bağlanmayan bir icra hareketinin yapılması sırasında hazır bulunmak ta anlamsız olur.

Böylece Esas hakkındaki Mütalâada subutla ilgili olarak işeri sürülen iddiaları cevaplandırmış olmaktadır. Tarafsız ve objektif bir şekilde dosyayı inceleyecek olursak, müvekkilimizin sabit olan hareketlerinin şunlardan ibaret bulunduğunu görürüz:

- 1) Mazi erkek arkadaşları ev kiralarırken, yanlarında bulunmuştur; fakat ne bu arkadaşlarının örgüt mensubu olduklarını ne de kiralanan dairelerin örgüt faaliyetlerinde kullanılacağını bilerek bu işi yaptığı sabit olmamıştır.
- 2) Hamarat apartmanına bir defa giderek yemek pişirmiştir. Bu daireye sadece bir defa gittiği, yanlışlıkla başka kapı çalması ile şabittir. Ancak bu dairede konsolos Elrom'un bulunduğunu bilerek bu işi yaptığı sabit olmamıştır.

Bu durum böylece tespit ettikten sonra, savunmamızın ikinci bölümüne geçebiliriz.

BÖLÜM 11 : HUKUKİ TAVSİF MESELESİ:

Bu bölümü de üç kısma ayırıp, önce 141. madde ile 146. madde arasındaki ilişkileri ve özellikle müterakki suç teorisini, bundan sonra iştirakin unsurlarını ve müvekkilimizin asil ya da fer'i fail mi sayılmak gerekeceğini, nihayet müvekkilemize müsten fiillerin 146. madde ile mi yoksa başka bir madde ile mi cezalandırılmasının yerinde olup olmadığını inceleyeceğiz.

Kısım 1- TCK 141 ile 146. maddeler arasında ilişki:

Müterakki suç teorisi:

Sayın İddia Makamına göre, 141. maddede yer alan suç, 146. maddedeki suçun unsur veya ağırlatıcı sebebi olmadığından, 78. madde, yani mürekkep suç, prensipleri uygulanamaz. Bu konuda muhtelif suçtan bahsedilemez, çünkü her iki maddenin koruduğu hukuki menfaat aynıdır. Müterakki suç ta söz konusu olamaz, çünkü müterakki suçun mevcudiyeti için önce daha hafif bir suç işlenecek

ve zoraki olarak daha ağır bir suça geçilecektir; bundan başka müterakki suçlarda suç teşkil eden birinci fiilin netice fiile ait bir icra hareketi teşkil etmesi de gereklidir; Cemiyet kurmak ise, 146. maddede yer alan netice fiilin icra hareketi sayılmaz, Bu itibarla 146. maddeden ayrı olarak, olayda, 141. madde dahi ihlâl edilmiştir ve bu iki ihlâlin kaynaşmalarına, tek suç sayılmalarına iakân yoktur.

Bu mütalâa üzerinde önemle durmak istemekteyiz.

Bir kere, Sayın İddia Makamı tarafından varılan uç sonucu biz de kabul etmekteyiz:

- 1- 141. maddedeki suç olayımızda (Vasita-suç), 146. maddedeki suç ise (netice-suç) tur, Gerçekten, iddiaya ve sureti sevke göre sanıklar, sadece cemiyet kurmakla veya buna intisapla yetinmemişler, ayrıca 146. maddeyi ihlâl ettiği ileri sürülen bir takım eylemlerde bulunmuşlar, daha doğrusu buncylemlerde bulunmak içindir ki, daha önce vasita-suç olan cemiyet kurma veya buna intisap etme fiilini işlemişlerdir.
- 2- 141. maddede yer alan cemiyet kurma fiili 146. maddedeki suçun ne unsur ne de ağırlatıcı sebebi değildir. 78. madde uygulanamaz.
- 3- Ortada muhtelif suç yoktur, çünkü 141 ve 146. maddeler farklı hukukî menfaatleri korumamaktadırlar.

Ancak, buraya kadar kendisile mutabık olduğumuz Sayın İddia Makamından, müterakki suç açısından ayrılmaktayız.

Sayın İddia Makamı olayda müterakki suçun bulunmadığını, iki esasa dayanarak, ileri sürmektedir. Şöyle ki;

- a) Müterakki suçun mevcudiyeti için, vasita-suçun, netice-suçun icra hareketini teşkil etmesi gerekir, halbuki 141. madde, 146. maddenin icra hareketi değildir.
- b) Yine müterakki suçta, vasita-suç daha hafif, netice-suç ise daha ağır olmak, yani ^{Hafiften Ağır} ~~ağır~~ ~~hafif~~ giden bir vetire tâkip edilmelidir, Mütalâada açıkça söylenmemekle beraber, sayın İddia Makamı 141/1. madde ile 146/3. maddede yer alan cezaların asgari hadlerini karşılaştırarak, aksi sonuca varmakta, yani olayda vasita-suçun cezasının, netice suçun cezasından daha

harif olmadığını, zammen kabul etmektedir.

Şimdi, bu iki gerekçe üzerinde duralım:

a) Müterakki suçun mevcudiyeti için, vasıta-suçun, netice-suçun icra hareketi olması şartı aranmaz. Vasıta- suç, esasta, netice-suçun icra hareketi değil, belki hazırlık hareketi olabilir kanunen müstakil suç sıfatıyla cezalandırılmış olabilir. Meselâ 324. maddede yer alan filigran para, kıymetli danga veya filigranlı kâğıtların taklit veya tağyirine mahsus âlet ve araçları imâl etmek, satın almak, muhafaza etmek, satmak veya vermek suçu, esasta, kalpazanlık suçunun hazırlık hareketinden başka bir şey değildir ve bu fiilleri işleyenler, kalpazanlık suçunun icrasına bağlanmış sayılmazlar (Bk: Sahir Erman, Sahtekârlık cürümleri, 3. bası, İstanbul 1970 sah.158) Buna rağmen, kanun, esasta hazırlık hareketi olan bu fiili müstakil suç saymıştır ve bu fiili işledikten sonra, bir adım daha atıp kalpazanlık suçunu işleyen kimseye hem 324. hem de 316. maddenin uygulanmasına, müterakki suç teorisi engeldir ve faile sadece 316. maddedeki cezanın verilmesi ile yetinilir (BK: Erman, aynı esas, sah. 158); Dönmezer-Erman, Nazari ve Tatbiki ceza Hukuku, Cilt 1, No 541).

Kaldı ki, 141. maddedeki suçun 146. maddedeki suçun icra hareketi olmadığını ileri sürmekte hatalıdır. Gerçekten, bir kimse- nin, hiç kimse ile anlaşmayarak, yani bir cemiyet ya da silâhli çete kurmayarak, tek başına hareket etmek suretile, 146. maddeyi ihlâl etmesi düşünülemez. Gerçekten 146. maddedeki "cebren teğebbüs" fiilinin, bu maddede yer alan gayelerden birini gerçekleştirmeye elverişli olması şarttır (BK. Manzini, Trattato di diritto penale Italiano, 1950, cilt IV, sah. 456.) Bu itibarla tek bir kişi tarafından yapılan cebri hareketler, bu gayelere yönelseler bile, bunların elde edilmesine elverişli olmadıkları için, 146. maddenin tatbikini gerektirmezler. Yakın tarihimizden bir misalle izaha çalışalım: Kur.alb. Talât Aydemir silâhlanarak ve tek başına TBMM nin, Çankayada Cumhurbaşkanlığı köşkünün veya Başbakanlığın önüne gelerek "Ben ihtilâl yapıyorum; şu andan itibaren Cumhurbaşkanı benim, Parlamentoya dağıttım, Bakanlar Kurulunu iskat ettim, Anayasayı ilga etti dese idi, kendisini Askerî cezaevine ve Sıkıyönetim mahkemesine değil, belki müğahadeye göndermek ve cezâi ehliyetinin bulunduğu sabit oldukça, en çok 6136 sayılı kanuna aykırı hareketten yargı-

lamak icap ederdi. Çünkü bir kişinin, kimse ile anlaşmadan, bir çete ya da cemiyet kurmadan 146. maddeyi ihlâl etmesi maddeten imkânsızdır. Demek oluyor ki, yerine göre, yani vücûde getirilen örgütün gayesinin 141. maddedeki gayelerden biri olup olmasına göre, 141. veya 168. maddeden geçmeden 146. maddeye varmanın imkân yoktur ve dolayısıyla 141. maddeyi 146. maddenin icra hareketlerinden saymak sorunluğuna mev-cuttur.

b) Ağırılık ve hafiflik meselesine gelince, 141. maddede yer alan aslî ceza 8-15 sene ağır haptir; 146/1. maddenin cezası ise ölümdür. Binaenaleyh hariften ağıra giden bir vetire tâkip edilmiş, olayda daha ağır cezaya gerektiren 146. maddeye ulaşmak istenmiştir.

Şurasını açıklayalım ki, hafiften ağıra vetire tâkibi şartı bakımından göz önünde tutulması gereken cezalar, suçun basit şekli için kanunda öngörülen esas cezalardır. Müğahhas olayda, aslî veya fer'i iştirak, ağırlatıcı ve hafifletici sebepler, yaş küçüklüğü, teker-rür gibi sebeplerle vasıta-suçun cezası, gaye-suçun cezasından daha ağır olabilir ya da bu iki ceza eşit olabilir. Meselâ irza tasaddiden geçip irza tecavüzde bulunan şahıs, mürekkep bir suç işlemiş olur ve kendisine sadece en ağır cezanın verilmesi ile yetinilir. Ancak, müğahhas olayda, bu en ağır ceza, gaye-suç olan irza tecavüzün değil, vasıta-suç olan irza tasaddinin cezası olabilir. Faraza 415. maddeden sonra 414. madde ihlâl edildiğinde, hâkim 415. maddedeki cezanın azamî haddi olan 5 seneye hükmetmeyi, 414. maddedeki asgari had olan 5 yılı ise 59. madde ile hafif etmeyi düşünebilir. Keza 15 yaşını bitiren ve reşit olmayan bir kimsenin irzına cebren tasaddide bulunup ta 416. maddenin 1. fıkrasını ihlâl eden kişi, bir müddet sonra mağdurenin razi olması üzerine, onunla cinsî münasebette bulunarak 416. maddenin son fıkrasını ihlâl edebilir. Halbuki 1. fıkranın cezası 7 seneden aşağı olmasak üzere ağır hapis olduğu halde, son fıkranın cezası 6 aydan 3 seneye kadar haptir.

Demek oluyor ki, hariften ağıra doğru giden bir vetire tâkip etmek şartından maksat, cezalardaki müğahhas ağırılık değildir; suçun basit şekli için kanunda öngörülen mücerret cezadır.

Bu konuda biri doktrin, diğeri mevzuat üçüncüsü de içtihat sahasından aldığımız üç gerekçeyi de arz edelim:

aa) Doktrin İstanbul Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku asistanlarından Dr. Kayhan İçel'in "suçların içtimai" adını taşıyan doçent-

lik tezinin 292. sahifesinde, aynen şöyle denilmektedir:

"Bağımsız olarak cezalandırılan hazırlık hareketlerine ceza "kanunumuzun 168 ve 171. maddeleri örnek gösterebiliriz. 168. madde, belirli suçları işlemek için silâhlı çete teşkilini, 171. madde ise, "yine belirli suçları işlemek için ittifak teşkilini cezalandırmak" tadır. Gerek fiillerin özelliğinden gerekse belirli suçları işlemek "amacının aranmasından, bu maddelerde hazırlık hareketlerinin cezalan- "dırıldığı anlaşılmaktadır. Ancak Kanunda, kastedilen suçun icrasına "başlanması halinde, faillerin sorumluluklarının ne şekilde olacağı "gösterilmemiştir. Bizce, bağımsız olarak cezalandırılan bütün hazır- "lık hareketlerinde olduğu gibi, 168 ve 171. maddelerin de, kastedilen "suçu düzenliyen norm karşısında yardımcı norm niteliğinde bulundukla- "rını kabul etmek gerekir. Asıl suçlar işlendiği takdirde, cezalandırıl- "mayan önceki fiiller durumuna giren 168 ve 171. maddelerdeki suçlar- "dan dolayı failleri ayrıca cezalandırmak imkân yoktur..

Yukarıda da arzettiğimiz veçhile, 141. maddede ki suç ile 168 ve 171. maddeler arasında, sadece ideolojik yönden fark vardır: İttifak edenler, yani cemiyeti kuranlar ya da buna girenler, ilerde komünist veya faşist bir iktidar kurmak maksadile, hareket etmişlerse 141, faraza lâik Cumhuriyet yerine dinî ve teokratik bir Devlet kurmak için anlaşmışlarsa, 163/1, başka bir maksatla, hareket etmişlerse 168 veya 171. maddeleri ihlâl etmiş olurlar. Ancak sadece Cemiyet kurmakla yetinmeyip, 146. maddedeki suçun maddî unsurunun gerçekleştirirlerse, 141,163/1, 168 ve 171. maddelerdeki suçlar, ya Türk-İtalyan doktrinindeki "müterakki suç" teorisi gereğince, ya Alman doktrinindeki "cezalandırılmayan önceki fiiller" prensipi mucibince ayrıca cezalandırılmazlar.

bb) Nevzuat: Bu görüşün kanunumuzca da benimsendiğini gösteren bir hüküm de vardır. Gerçekten 313. madde cürüm ikâf için cemiyet teşkil etmeyi cezalandırmıştır. Ancak 315. maddede şu hüküm yer almaktadır:

"Cemiyet efradının veya bazısının cemiyet devam ettiği "sırada veya cemiyetin icabatından olarak yapmış oldukları "cürümden dolayı 78. maddenin tatbikinden hâsıl olarak ceza "altında birden üçte bire kadar fazlalaştırılır".

Bu hükümden anlaşıldığına, kanun koyucu şöyle düşünmektedir: Önce 313 e göre cemiyet teşkil eden, sonra bu cemiyetin amaçlarına giren bir suç işleyen kimse, nasıl olsa 78. madde uyarınca, yalnız

bir defa cezalandırılacaktır. Faile verilecek ceza 78. maddenin uygulanmasından hasıl olacak cezadır, yani en ağır suçun cezasıdır. Ancak kanun koyucu Hem Cemiyet kuranın hem de cemiyetin amacına uygun bir suç işleyeninin sadece bu en ağır ceza ile cezalandırılmasını yeterli bulmamış, tıpkı 80. maddede yaptığı gibi, bu en ağır cezanın 1/6 dan 1/3 e kadar arttırılmasını öngörmüştür. Diğer bir ifade ile 315. maddenin sevk gayesi, tek cezanın verilmesini sağlamak değil, bu tek cezanın arttırılmasını temin etmektir. Fakat bu madde kanun koyucunun benimsediği sistemi ortaya koymaktadır: Önce cemiyet kuran, sonra bu cemiyetin amacına uygun bir suç işleyene tek ceza verilir ve bu tek ceza da, en ağır cezadır. 315. maddede bu sistemi açıkça kabul kanun koyucunun, 141, 163/1, 168 ve 171. maddelerde bu sistemden ayrıldığını kabul için, bir sebep ve kanunî mesnet yoktur;

c) İçtihat: 146. maddeyi ihlâl suçundan sanık olarak Em. Kur.alb. Talât Aydemir ile arkadaşları hakkında Mamak Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde yapılan yargılama sonucunda verilen kararda, olayda 168. madde dahi ihlâl edildiği halde, sadece 146. maddeye müstenîâ den hüküm verilmiş ve bu hüküm Askeri Yargıtayca onanarak kesinleşmiştir.

Doktrin, mevzuat ve içtihat sahasından aldığımız bu örnekler, sayın İddia Makamının 141. maddenin de ayrıca uygulanmasını talep eden görüşünde isabet bulunmadığını kâfi vuzuhla ortaya koymuş bulunmaktadır.

Kısım 2-İştirakin unsurları ve sanık Rüçhan Manas'ın aslî veya fer'i fail mi sayılmak gerektiği:

Sayın İddia Makamı, savunmamızın birinci bölümünde cerhe çalıştığımız hareketleri yaptığı iddiası ile, müvekkilimizin 146. maddedeki suçun aslî faili sıratile cezalandırılmasını talep etmektedir. Bizce müvekkilimize isnat edilen fiillerden sadece ikisi, yani üç daire kiralanırken hasır bulunmak ve Hamarat apartmanına bir defa gidip yemek pişirmek hareketleri sabit olmuştur. Ancak müvekkilimizin bu iki hareketi bilerek, yani dairelerin örgüt faaliyetinde kullanılacaklarını ve Hamarat apartmanında Elrom'un bulunduğunu bilerek yaptığı sabit değildir; bu itibarla bu iki harekette iştirakin başta gelen şartı olan "iştirak iradesi" yoktur. Bu böyle olunca müvekkilimizin 146. maddedeki suçun ne aslî, ne de fer'i şeriki sayılmasına imkân yoktur,

Ancak, bir ân için, subut meselesini bir yana bırakarak, Esas hakkındaki Mütalâada müvekkilimize isnad edilen fiillerin sabit olduğunu düşünelim ve bu fiil ve hareketlerin aslî veya fer'i iştirak mi sayılabileceğini inceleyelim.

Bilindiği gibi, iştirakin varlığı için sadece bir kaç kişinin belirli bir suçun işlenmesi konusunda anlaşmaları, yani "iştirak iradesinin" mevcudiyeti yeterli değildir. İştirakin varlığından söz edilmek için, bundan başka, diğer üç, genel şartta da ihtiyaç vardır ki, bunlar sıra ile "müteaddit failer tarafından yapılan müteaddit hareketler" bu hareketlerden her birinin neticenin meydana gelmesi için illî değer taşıması"- "bir suçun icrasına bağlanıp bu suçun bütün gerekler hakkında aynı olması" şeklinde ifade olunurlar (BK: Dönmez-İrman, Nazari ve tatbiki ceza Hukuku, Cilt 11, NO:1222 ve son.).

Bundan başka, yani bu dört genel şartın mevcudiyeti tespit edildikten sonra, iştirak halinde suç işledikleri kabul olunan failer teker teker ele alınır ve bu faillerden her birinin yaptığı hareket asmettirme, istikâp etme, doğrudan doğruya beraber işleme niteliğinde ise 64, teşvik etme, kararı takviye etme, tâlimat ve târifatta bulunmak, müşaheretle bulunmayı vâd etme, iş ve vasıta tedarik etme, müşaheret ve munavenette bulunmaktan biri ise 65. madde uygulanmak gerekir.

Biz, ilk olarak, olayımızda iştirakin bu genel- yani bütün sanıklara gâmil- şartlarının bulunup bulunmadığını, bilâhère, sadece müvekkilimize münhasır olarak, aslî veya fer'i iştirak halini inceleyeceğiz.

A) İştirakin genel unsurları açısından olayın incelenmesi:

Yukarda da arzettiğimiz veçhile, evveleminde, ortada iştirak halinde işlenmiş bir suçun mevcudiyeti gerekir ki, münferit failerin bu suçtaki rolünü, yani aslî ya da fer'i gerek sıfatile sorumluluklarını incelemek mümkün olsun. 146. maddedeki suçun iştirak halinde işlendiği iddia edildiğine göre, bu hususu tetkik edelim.

Bu konuda üzerinde durulması gereken genel şart, muhtelif failer tarafından yapılan hareketlerin neticeyi tevlit bakımından illî bir değer taşıyıp taşımadıklarından ibarettir. Gerçekten tedarik edilen vasıta kullanılmadığı zaman ya da fiil işlenip bittikten sonra yapılan hareketler, suça iştirak sayılamaz ve bunun sebebi bu hareketlerin yapılması ile netice arasında illiyet bağının kurulamamasından

yani bu hareketlerin gereklerinin gerçekleştirilmesini arzuladıkları sonucu meydana getirmeye uygun ve elverişli olmamalarından ibarettir (BK: Dönmezer-Erman, cilt 11, NO:1229-1232).

Olayımızda faillerin yaptıkları iddia olunan hareketler şunlardır (Esas hakkında mütalâa, sah. 12):

- a- Müt'addit banka soymak;
- b- Fidyeye almak üzere adam kaçırmak;
- c- Hürriyeti tahdit etmek;
- d- Muayyen şartları sağlamak için adam kaldırmak ve öldürmek;
- e- Görevli bekçiyi öldürmeye tam teşebbüs;
- f- Memura karşı silâhlı mukavemet;
- g- 6136 sayılı kanuna muhalefet;
- h- Ölüm tehdidi ile alıkoymak;
- i- Muhtelif araba ve eşya hirsızlığı;
- k- Sahtekârlık.

Bu hareketlerin yapılması elde edilmek istenen netice, yine Mütalâaya göre, yapama organının fonksiyonunu engelleme olmayıp, Anayasa düzenini ihlâlden ibarettir (sah. 11).

Ancak bu hareketlerle anılan netice arasında uygun illiyet teorisi gereğince bir illiyet bağının kurulması, yani bu hareketlerin sözü geçen neticeyi tevlide elverişli olmaları da şarttır. Esasen 146. maddenin maddî unsuruna teşkil eden "cebren teşebbüs" kavramında bu elverişlilik geçirip, iktidarı zorla alacaktı. Yaptığı hareket, bu neticeyi tevlide esasta uygun ve elverişli idi. Ancak olayımızda aynı durumu müşahade edemekteyiz: yapılan hareketler, 146. maddede ki neticeyi meydana getirmeye elverişli olmadıkları cihetle, bu hareketler sözü geçen netice bakımından illî değer taşımamaktadırlar: nasıl ki mantar tabancası ile adam öldürülemez ise, banka soymak, adam kaçırmak, 6136 sayılı kanuna muhalefet edilmek, bir konsolosu öldürmekle de ihtilâl yapılamaz ve iktidar olanamaz. Nitekim alınmasıdır.

Şurasını belirtelim ki Mütalâada yer alan bir düşünce (sah. 11) bir bakımdan yerindedir. Gerçekten Mütalâada Ulkemizde tam bir ihtilâl ortamı bulunmadığından ve sanıkları halkı yanlarına alamadıklarından bahsedilmektedir: doğrudur ve bu ortam yaratılmadan ve halk ihtilâle sevk edilmeden, banka soymak ve diğer fiilleri yapmakla ihtilâl yapılamaz. Şu halde bizzatıhi Mütalâada da yapılan hareketlerin

ihtilâl sonucunu tevlide tek başına yeterli olmadıkları zımnen kabul edilmiş bulunmaktadır.

Şu halde olayımızda iştirakin unsurlarından biri bulunmadığından, sanıkların tümünün 146. maddedeki suçu iştirak halinde işledikleri kabul olınmaz.

B- Müvekkilemiz Rüçhan Manas'ın aslî ya da fer'i şerik sayılmak gerekeceği:

Yine bir ân için ortada bir iştirakin bulunduğunu kabul ederek, müvekkilimize isnad olunan fiilleri de sabit sayarak, bu hareketlerin aslî iştiraktan mi, yoksa fer'i iştiraktan mi madüt olduklarını inceleyelim.

İlk olarak bir ayırım yapalım. Bilindiği gibi, gerek aslî ve gerek fer'i iştirak, maddî ve manevî olarak ikiye ayrılır. Olayımızda azmettirme, teşvik etme gibi bir hareket müvekkilimize esasen isnad edilmediğine göre, manevî iştirak üzerinde durmayacağız.

Maddî iştirake gelince, maddî aslî iştiraki ifade eden istikâp etme ve doğrudan doğruya beraber işleme ile, maddî fer'i iştirak halleri arasında belli bağı ayırıcı kriter, zaman itibarıdır. Gerçekten aslî iştiraki meydana getiren ve tipe uygun hareketin yapılmasına ifade eden "irtikâp etmek" suçun maddî unsuru ile birlikte zorunlu olarak doğar. Keza maddî aslî iştirakin ikinci şekli olan "doğrudan doğruya beraber işlemek, te" tipe uygun hareket yapılırken, suçun işlenmesi bakımından birinci derecede önemli olan hareketleri kapsamına alır, bunun içindir ki, maddî aslî iştirakin bir adı da "hem fiillik" tir. (BK: Dönmezer-Erman, cilt 11, NO.1225).

Demek oluyor ki, maddî unsurun gerçekleşmesi ânında yapılmıyan, yani hem zaman olıyan bir fiili yapmış olan bir şerik, hiç bir suretle aslî maddî şerik sayılamaz (BK: Dönmezer-Erman, cilt 11, No-1238).

Bu açıdan müvekkilimize isnad edilen hareketleri tekrar gözden geçirirsek, bunlardan hiç birinin suçun maddî unsuru gerçekleştiği, yani diğer sanıklar tarafından fiiller istikâp olunduğu zaman işlenmediği açıkça görülür: bankalar soyulurken, Mete Has ve diğer şahıslar kaçırlırken, Elrom öldürülürken, Sibel'in evine girilirken, bekçiye ateş edilirken Rüçhan Manas hazır değildir ki, fiil irtikâp edilirken, yani aynı zaman içerisinde her hangi bir hareket yapmış olsun. Daireler çok daha önce kiralanmış, Hamabat apartıma-

nına gidildiği sırasında kaçırma olayı zaten bitmiş öldürme fiili ise bundan bir kaç gün sonra vuku bulmuştur.

a) Şu halde Rüşhan Manas:

a) Öldürme, kaçırma, banka soyma gibi suçların maddî unsurunu kendi fiili ile gerçekleştirmede için "irtikâp eden" değildir;

b) Yaptığı iddia olunan hareketler bu fiillerin maddî unsurlarının gerçekleştirilmelerinden önce yapıldıkları, yani "irtikâp etme" ile hemzaman olmadıkları için" doğrudan doğruya beraber işleyen" de değildir.

Bu itibarla aslî maddî fail sayılmasına hukuken imkân yoktur.

Rüşhan Manas'ın yaptığı iddia olunan hareketlerin fer'i maddî iştirak sayılabiliş sayılamıyacaklarına da inceleyelim.

Fer'i maddî iştirakin "iş ve vasıta temini" hali olamayızda yoktur. Belki "suç işlenmeden evvel veya işlendiği sırada müzaheret ve muavenetle icrasını kolaylaştırma" halinin bulunduğu düşünülebilir.

Şurasını önemle belirtelim ki, suçun işlenmesi ile hemzaman olan bir hareketi yapan kişi, mutlaka aslî maddî şerik sayılacak değildir: hemzaman olmak aslî iştirakin bir şartı ise de, tek şartı sayılmaz; ayrıca bu hemzaman fiilin, suçun işlenmesinde birinci derecede bir rol oynaması gerekir ki, ortada "doğrudan doğruya beraber işleme" durumu bulunsun. Aksi takdirde, yani hemzaman olan hareket bu derecede önemli olmadığı ahvalde, "suç işlendiği sırada müzaheret ve muavenetle icrasını kolaylaştırma" hali ortaya çıkar (BK:Dönmez-Erman, cilt 11, NO.1297).

Şu halde, bu şekildeki fer'i maddî iştirak iki şekilde ortaya çıkar:

- Suç işlenmeden önce yapılan yardım hareketleri;
- Suç işlenirken yapılan ve fakat suçun işlenmesinde birinci derecede önemli olmayan yardım hareketleri.

Yukarıda da açıkladığımız veçhile, olayımızda sadece bu iki kategorikden ilkinin giren bir durum mevcuttur.

Ancak her hangi bir yardımın "müzaheret ve muavenetle icrasını kolaylaştırma" yani fer'i maddî iştirak sayılabiliş için, suçun işlenmesi bakımından illî bir değer taşıması da şarttır (Dönmez-Erman, cilt 11, no.1297). Esasen 65. maddedeki "icrasını kolaylaştırarak" ibaresi, bu kavramı ifade etmektedir. Şu suretle ki, her hangi

bir yardımda, yani müzaheret ve muavenette, bulunan kimsenin bu fiili, suçun icrasını kolaylaştırma bakımından bir rol oynamamış ise, bu kişi yine fer'i gerek sayılamaz. Nasıl ki temin ve tedarik ettiği vasıta suçta kullanılan şahısta gerek değildir. Gerçekten vasıta kullanılmamışsa, vasıta tedarik eden kişi illi değeri haiz bir hareket yapmamış, fiilin icrasını kolaylaştırmamış olur. Bunun gibi icrayı kolaylaştıran bir yardımda bulunmayan kişi de, illi değeri haiz bir fiil yapmamış bulunur.

Şiadi yine Rûçhan Manas'ın sabit olan hareketlerine dönelim: Ne yapmış Rûçhan Manas? Ziya Yılmaz ve diğer iki kişi ev kiralarken yanlarında bulunmuş. Bir ân için bu "yanlarında bulunmayı" bir yardım olarak kabul edelim. Fakat bu yardımın suçun icrasını kolaylaştırdığını kabul etmemiz için, şu hususların bilinmesine ihtiyaç vardır:

- a) Rûçhan Manas hazır bulunmasa idi bu evler kiralanıyacak mı idi?
- b) Rûçhan Manas bir defa Hamarat apartmanına gidip yemek pişirmese idi, Konsolos öldürülmeyecek mi idi?

Bu iki soruya da menfi cevap verileceği aşikârdır. Gerçekten evleri kiralayan Rûçhan değildir, başkalarıdır. Rûçhan sırf bekâra belki ev vermezler düşüncesi ile gitmiştir. Ama belki de Rûçhan gitmese idi de ev verilecekti. Bu itibarla Rûçhan'ın gitmesi, bu evlerin kiralanmasında illi değeri haiz bir hareket olmamıştır. Keza bir gün ve bir defa Rûçhan Hamarat apartmanına gidip yemek pişirmese idi, her halde Elron serbest bırakılacak veya öldürülecek değildi. Hüseyin Cevahir diğer günler ne yedi ise, o gün de onu yiyecekti.

Şu halde ev kutulmasında hazır bulunmak ve yemek pişirmek, suçun icrasını kolaylaştırmadığı cihetle, fer'i maddî iştirak dahi sayılamazlar.

Şurasını da önele belirtelim ki, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi, Deniz Gezmiş ve arkadaşları hakkında hüküm tesis ederken, ev kiralamakla yetinmeyip, diğer bir takım yardım hareketlerini yapmış olan sanık Sevim Onursal'ı bile fer'i gerek sayarken, bu davada Sayın İddia Makamının Rûçhan'ın aslî gerek olduğunu iddia etmesi isabetsiz olmuştur.

Demek oluyor ki:

- 1) Rûçhan Manas, sabit olan hareketlerinin hiç birini "bilerek" yapmadığı, yani kendisinde "iştirak iradesi" bulunmadığı için, esasen gerek sayılamaz.
- 2) İştirak iradesinin varlığı kabul edilse dahi, kendisinin yaptığı

hareketler, suçla hemzaman olmadığından ve istikâp eden ne de doğrudan doğruya beraber işleyen sıfatıyla, asli maddî çerik te sayılamaz.

- 3) Yine bu hareketler suçun işlenmesi bakımından illî bir değer taşımadıkları, yani suçun icrasını kolaylaştırmadıkları cihetle, Hüçhan Manas fer'i maddî çerik te sayılamaz.

Kısım III: Müvekkilemise müsnet fiillerin 146. madde ile mi yoksa başka bir madde ile mi cezalandırılabilceği:

Yukarıda da arzettiğimiz veçhile, gerek müvekkilimizin ve hat- ta gerek diğer sanıkların fiil ve hareketleri hakkında 146. maddenin uygulanmasına hukuken imkân yoktur.

Özetlersek diyebiliriz ki, 146. maddedeki suçun maddî unsurunu teşkil eden "cebren teşebbüs" icraya başlamayı ifade eder. Yani yapılan hareketler, Anayasa düzenini ihlâl suçu açısından, icra hareketleri sayılmak gerekir. Aynı hareketler henüz hazırlık hareketi mesabesinde ise, ortada "teşebbüs" dahi bulunmaz. Bir hareketin icra hareketi sayılabilmesi için ise, sadece failin neticeyi meydana getirmek kastile hareket etmesi yeterli değildir, ayrıca kullandığı vasıtaların bu neticeyi tevliide uygun ve elverişli olmaları ve artık geri dönmeyi imkânsız kılacak tarafa neticeye yaklaşmış bulunması da şarttır. Bunun içindâf ki, Ankara'daki hasmım öldürmek için İstanbul'da silâh satın alan ve Haydarpapa'da trene binen kişi, icraya başlamış sayılamaz. Çünkü sadece silâh almak ve trene binmek, adam öldürme neticesini meydana getirmek bakımından uygun ve elverişli, itibara mahal vermeyecek derecede kastı ortaya koyan, geri dönme imkânını ortadan kaldıracak derecede neticeye yaklaşıldığını ifade eden hareketler değildir.

Olayımızda da durum bu merkezdedir: bazı bankalar soyulmuş, adamlar kaçırılmış, fidyeler alınmış bir konsolos öldürülmüştür: Bütün bu hareketler memlekette ihtilâl çıkması, Anayasa düzeninin hukuka aykırı bir şekilde değiştirilmesi neticesini tevliide uygun ve elverişli mi idiler? Bizzat İddia Makamı, Ülkemizde bir ihtilâl ortamının bulunmadığını, halkın kandırılıp ayaklandırlamadığını söylemekte ve kabul etmektedir. Ancak bu yapılmadıkça, ihtilâl nasıl yapılacaktı? Şu halde bütün bu hareketler, 146. maddedeki neticeye yönelik olsalar dahi, bu neticenin meydana gelmesi bakımından uygun ve elv

S.17

ripli degildiler. Sadece birer hazırlık hareketi niteligini taşımakta idiler. Fakat bu böyle olunca, bu hareketler 146. maddeyi esasen ihlâl etmiş olamazlar.

Bu itibarla 146. madde ihlâl edilmiş degildir ki Rûçhan Manas'ı bu maddenin 1 veya 2. fıkrası ile cezalandırmak mümkün olsun.

Bir ân için bu fiillerin 146. maddenin kapsamına girdigini kabul etsək dahi, müvekkilemizin ne aslı ne de fer'i fail sıfatı ile, bu madde ile cezalandırılmayacağını yukarda isah etmiştik.

Bu böyle olunca müvekkilemiz hakkında nasıl bir uygulama yapılmak gerektiğini de incelememiz gerekir.

İlk olarak şurasını belirtelim ki, savunmamızın hilâfını gösteren bir delil bulunmadığına göre, müvekkilemizin bütün olup bitenlerden habersiz olduğunu kabul etmemiz şarttır. Binaenaleyh, kendisinde kast bulunmadığından, değil 146. madde ile, başka her hangi bir madde ile cezalandırılması mümkün görülmez.

Bir ân için, müvekkilemizin, diğer sanıkların bir örgüt halinde bu gibi fiilleri işlediklerini ve bu fiillerin 146. maddeyi ihlâl ettiklerini bildiğini düşünelim. Bu takdirde kendisi hakkında uygulanabilecek tek madde 151. madde olmaktadır. Gerçekten bu madde, 146. maddede yasılı suçla muttali olup ta, bunu derhal Hükûmete haber vermeyen kişiyi cezalandırmaktadır.

Filhakika Rûçhan Manas'ın bu suçların işlendiğini bir suretle bildiği ve bu suçların da 146. maddedeki "teğebbüs" kavramına girdiği kabul edildikte iki şıktan birini benimsememiz gerekir:

- a) Ya Rûçhan Manas da bu fiillere iştirak etmiştir, binnetice onun hakkında da 146. madde uygulanacaktır;
- b) Ya da Rûçhan Manas şerik sayılamıyacak, bu takdirde hakkında sadece 151. madde uygulanacaktır.

Ancak bu iki şıktan birinin tercihi için iki şartın bulunması da icap eder:

- 1) Rûçhan Manas'ın diğer sanıkların fiillerine muttali olduğu sabit olacak;
- 2) Diğer sanıkların fiili 146. maddede gösterilen suçta teşkil edecek.

Bu iki şartın biri bulunmaz ise, Rûçhan hakkında 151. maddenin dahi tatbik imkânı kalmaz ve dolayısıyla müsnet suçtan beraet etmesi gerekir.

Bütün bu söylediklerimizin muhasebesini yapacak ol-

şu sonuçlara varırız:

- 1-Diğer sanıklar tarafından 146. madde esasen ihlâl edilmiştir, çünkü yapılan hareketler bu maddede öngörülen neticeyi tevlide uygun ve elverişli olmadıklarından, icra hareketleri, dolayısı ile teşebbüs sayılmazlar.
- 2- Rüşhan Manas THK Cephesine mensup olmadığı gibi diğer sanıkların fiillerine de bilerek, yani iştirak iâdesile iştirak etmediği için, onun hakkında 141/5 ve 146. maddeler uygulanamaz. Kaldı ki ortada bir mürekkep suç bulunduğundan 141/5. madde ile ayrıca cezalandırma söz konusu olamaz.
- 3- Rüşhan Manas'ın sabit olan hareketleri ne icra hareketi ne de hemzaman olmadıkları için kendisi 146. maddedeki suçun asli faili sayılamaz.
- 4- Rüşhan Manas'ın sabit olan fiilleri iştirak iradesile yapılmadıktan başka, illî bir değer de taşımadıkları, yani suçun icrasını kolaylaştırmadıkları cihetle, kendisi 146. maddedeki suçun fer'i faili de sayılamaz.
- 5- Rüşhan Manas'ın diğer sanıkların suçlarını bildiği sabit olmadığından hakkında 151. madde ile de uygulanamaz yapılamaz.

Sayın Hâkimlerimiz,

Buraya kadar, hiç müvekkilemizin kişiliğine temas etmezsiniz, sadece teknik-hukuk açısından savunmamızı yapmaya gayret ettik. Şimdi bir aş da Rüşhan'dan bahsedelim.

Duruşmalar boyunca Rüşhan ve müdafii sıfatıyla bizim tutuşumuz, her halde Esas hakkındaki Mütalâada yer alan şikâyetlere sebep olmuş değildir. Üstelik Rüşhan, romantik bir kızdır. Cezaevinin yürekleri karartan havası içinde dahi sevmesini, hayata bağlanmasını, ileriye güvenle bakmasını becerebilmiştir. Her geyden önce kendi nefsi ile mücadele etmiş, bunda da başarı sağlamıştır. Kendisi hakkında ölümlü cezası talep edilen bir kızın hayata bîyâlesine bağlanması, bütün geçmişi unutarak yepyeni bir yaşantıya ve güzel bir istikbale hazırlanması, şüphesiz ki Muhterem heyetinizi de etkileyecek ve hakkında bir ceza tertip edilse dahi 259. maddenin uygulanmasına yol açacaktır. Dinin dahi yerisi olan nîfetin

adaletin de esası olduğunu heyetinin her halde gözden uzak tutmayacaktır.

Bu itibarla müvekkilemiz Rûçhan Manas'ın:

- 1- 141/5. maddeyi ihlâlden beraetine;
- 2- 146/1. maddeye muhalefetten de keza beraatine karar verilmesini;

deliller aleyhine takdir edildiği takdirde işe:

- 1- 151. madde ile uygulama yapılmasının;
- 2- İştiraki kabul edilirse 146/3 un tatbikini;

ve her halükârda duruşmalardaki tutum ve davranışı ve kişiliği göz önünde tutularak, TCK 59. maddesinin uygulanmasını ve tevkif tarihi de nazara alınarak tahliyesini;

Saygı ile ve bilvekalâ arz ederim.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA YAKFI
TÜSTAV